

THE COMPANY "DEL c.z." (CZECH REPUBLIC)
NES NOVA DUBNICA sro (SLOVAK REPUBLIC)
UNIVERSITY OF MALAYSIA PAHANG (MALAYSIA)
UNIVERSIDAD NACIONAL AUTÓNOMA DE MÉXICO (MÉXICO)

MODERN SCIENTIFIC POTENTIAL

MATERIALS OF THE VII INTERNATIONAL RESEARCH AND PRACTICAL INTERNET CONFERENCE

May 26–28, 2026

Zdar nad Sazavou, 2026

DEL c.z.

DEL c.z. Strojírenská 38, 591 01 Žďár nad Sázavou, CZECH REPUBLIC

Materials of the VII International Research and Practical Internet Conference "Modern Scientific Potential", - 2026.

ISBN 978-966-9652-30-5

Modern Scientific Potential : Materials of the VII International Research and Practical Internet Conference (May 26–28, 2026) : collection of abstracts [for the general ed. Ph.D Serhii Onyshchenko]. Zdar nad Sazavou : "DEL c.z.", 2026. 22 p.

The collection includes materials of the VII International research and practical internet conference "Modern scientific potential". The materials of the collection will be useful for researchers, scientists, graduate students, researchers, teachers, students

The author is responsible for the content of the articles and the correctness of the citation.

© Authors, 2026

© DEL c.z., 2026

CONTENT

PUBLIC ADMINISTRATION AND ECONOMY

Олексюк Я.Р., Туваєва А.Ю.

Соціально-економічна адаптація української молоді в Німеччині та її вплив на державне управління та ринок праці 4

PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY

Гайда І.Б.

Синергетичний вимір забезпечення якості вищої музичної освіти в епоху глобальних змін 7

Лоюк О.В.

Педагогічний потенціал уроків інтегрованого курсу «Я досліджую світ» щодо формування соціального досвіду у молодших школярів 10

Онищенко С.В.

Перспективи розвитку мехатронної освіти в Україні 13

Філяк Р.В.

Мистецька освіта України на зламі тисячоліть: збереження національного коду в умовах культурної глобалізації 17

PHILOLOGY AND JOURNALISM

Компанієць В.О.

Духовний вимір агапе в драмі «Камінний господар» Лесі Українки 20

PUBLIC ADMINISTRATION AND ECONOMY

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В
НІМЕЧЧИНІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА РИНОК ПРАЦІ

Олексюк Ярослав Ростиславович

(учень «Наукового ліцею міжнародних відносин II – III ступенів»
Університету митної справи та фінансів, м. Дніпро, Україна)

Науковий керівник: Туваєва Анна Юріївна

(вчитель «Наукового ліцею міжнародних відносин II – III ступенів»
Університету митної справи та фінансів, м. Дніпро, Україна)

Повномасштабна війна в Україні стала причиною масової вимушеної міграції українців до країн Європи, зокрема до Німеччини. Значну частину переселенців становить молодь шкільного та студентського віку. Саме тому питання соціально-економічної адаптації української молоді в німецькому суспільстві є надзвичайно актуальним і важливим питанням. Особливого значення ця тема набуває через те, що молоді люди не лише інтегруються в нове середовище, а й потенційно впливають на ринок праці, систему освіти та державне управління країни, яка їх приймає.

Адаптація української молоді в Німеччині відбувається у кількох основних напрямках: освітньому, соціальному, культурному та економічному. Для більшості українських підлітків першочерговим викликом стало включення до системи німецької освіти. Учні були змушені швидко пристосовуватися до нової мови, інших правил навчання, особливостей комунікації та організації освітнього процесу. Водночас саме школа стала одним із головних інструментів інтеграції та соціалізації української молоді у німецькому суспільстві. Німеччина запровадила низку державних програм підтримки українських біженців, зокрема мовні курси, психологічну допомогу, соціальні виплати та освітні адаптаційні програми. Значна увага приділялася інтеграційним класам, де молодь могла вивчати німецьку мову та поступово адаптуватися до нового освітнього середовища. Ефективність таких програм багато в чому залежала від регіону, рівня фінансування та готовності місцевих громад працювати з великою кількістю переселенців. Показовим прикладом успішної адаптації української молоді є інтеграція українських учнів у школи федеральної землі Північний Рейн-Вестфалія – окрім навчання в інтеграційних класах та всебічній підтримці вчителів, учні брали активну участь у волонтерських і культурних заходах, представляючи українську культуру та традиції у шкільному середовищі. У Берліні українських школярів часто інтегрували безпосередньо до звичайних класів із додатковими мовними заняттями після уроків. У федеральній землі Саксонія діяли програми підтримки для учнів, які поєднували навчання у німецькій школі та дистанційне навчання в українських закладах освіти. [1]

Важливим елементом дослідження є також вплив міграційних процесів на державне управління. Для Німеччини прийом великої кількості українських

біженців став викликом для системи освіти, соціального захисту та місцевих громад. Органам влади довелося швидко адаптовувати законодавство, створювати додаткові програми підтримки та координувати роботу соціальних служб. Водночас цей досвід продемонстрував здатність держави оперативно реагувати на гуманітарні кризи та інтегрувати переселенців у суспільство.

Крім того, Федеральне відомство у справах міграції та біженців Німеччини – Federal Office for Migration and Refugees (BAMF) – організувало масштабні інтеграційні курси для українських біженців. Ці курси включали вивчення німецької мови, ознайомлення з правовою системою Німеччини, культурою, історією, основами демократії та правилами життя у німецькому суспільстві. Після початку повномасштабної війни кількість учасників інтеграційних курсів різко зростає. За даними BAMF, у першій половині 2023 року громадяни України становили понад 52 % усіх нових учасників інтеграційних програм. Право на проходження інтеграційних курсів отримали майже 450 тисяч українців, а близько 194 тисяч осіб успішно або частково завершили навчання. Протягом 2024 року інтеграційні курси по всій Німеччині відвідували приблизно 363 тисячі осіб різних національностей, і значну частину серед них становили саме українські біженці. У цей період уряд Німеччини також запустив програму «Job-Turbo», спрямовану на швидше працевлаштування українців після проходження мовної підготовки. У першій половині 2025 року кількість нових учасників інтеграційних курсів дещо зменшилася, однак українці залишилися найбільшою групою серед слухачів. За даними BAMF, близько 30 % усіх нових учасників курсів у 2025 році були громадянами України. Досвід інтеграційних курсів у Німеччині показав, що мовна та соціальна адаптація є важливими умовами успішної інтеграції молоді у нове суспільство та подальшого працевлаштування. [2]

Економічний аспект адаптації також є важливим. Українська молодь у перспективі може стати важливою частиною німецького ринку праці. Німеччина вже тривалий час стикається з проблемою старіння населення та нестачі працівників у багатьох сферах економіки. Молоді українці, які здобувають освіту або професійні навички в Німеччині, можуть у майбутньому частково компенсувати дефіцит робочої сили та зробити внесок у розвиток економіки країни. Особливо це стосується сфер медицини, інформаційних технологій, інженерії та технічних спеціальностей. Водночас для України ця ситуація має подвійний характер. З одного боку, молоді люди отримують нові знання, міжнародний досвід та можливості для професійного розвитку. У майбутньому вони можуть використати цей досвід для відбудови та модернізації України. З іншого боку, існує ризик втрати частини молодого покоління через тривале перебування за кордоном та подальше працевлаштування в інших країнах Європи. Це створює виклики для української держави, пов'язані з демографічною ситуацією та потенційним відтоком кваліфікованих кадрів. [3]

Таким чином, соціально-економічна адаптація української молоді в Німеччині є складним і багатогранним процесом, який має значний вплив як на країну перебування, так і на Україну. Досвід молодих українців у німецькому

освітньому середовищі дозволяє краще зрозуміти проблеми інтеграції, ефективність державних програм підтримки та перспективи розвитку міжнародної співпраці у сфері освіти й праці. Особливо цінним є практичний досвід самих учнів, які безпосередньо пройшли шлях адаптації та можуть оцінити переваги й труднощі життя та навчання в іншій країні.

Список використаних джерел:

1. Офіційний веб-сайт міста Берлін - Режим доступу: <https://www.berlin.de/en/news/7818071-5559700-german-ukrainian-school-opens-berlin.en.html>

2. Офіційний веб-сайт Федерального міністерства праці та соціальних справ Німеччини - Режим доступу: <https://www.bmas.de/DE/Arbeit/Migration-und-Arbeit/Flucht-und-Aysl/Turbo-zur-Arbeitsmarktintegration-von-Gefluechteten/Informationen-Ukrainisch/Allgemeine-Informationen-UA/allgemeine-informationen-ua-art>

3. МІГРАЦІЙНИЙ ШОК ТА АДАПТАЦІЯ РИНКУ ПРАЦІ В ЄС, Гетманенко О. О., International Scientific Journal "Internauka". Series: "Economic Sciences" - Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9f82d5ad-f0b6-4d78-b771-5b3202999ffb/content>

PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ВИМІР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ МУЗИЧНОЇ
ОСВІТИ В ЕПОХУ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН

Гайда Ігор Богданович,

аспірант, викладач кафедри педагогіки дошкільної,
початкової освіти та освітнього менеджменту
(Мукачівський державний університет)

В умовах інтенсифікації глобалізаційних трансформацій та соціокультурної динаміки епохи глобальних змін особливої актуальності набуває синергетичний вимір забезпечення якості вищої музичної освіти. Застосування синергетичного підходу дозволяє розглядати художньо-освітній простір як складну, відкриту, нелінійну систему, що самоорганізується та постійно адаптується до новітніх цивілізаційних викликів, інтегруючи традиційні мистецькі канони з інноваційними цифровими та педагогічними технологіями. У цьому контексті якість вищої музичної освіти постає не як статичний набір фіксованих стандартів, а як динамічний емерджентний результат інтердисциплінарної взаємодії, де поліфонічний синтез науки, мистецтва та менеджменту забезпечує формування конкурентоспроможного, творчо лабільного фахівця, здатного до соціокультурної самопроєкції в мінливому глобальному світі.

У результаті дослідження науково обґрунтовано, що впровадження синергетичної парадигми в систему вищої музичної освіти трансформує управління її якістю зі статички адміністративного контролю у динаміку керованої самоорганізації. Доведено, що емерджентним ефектом такої трансформації є формування інтегративної художньо-цифрової компетентності майбутніх митців, яка забезпечує їхню високу професійну лабільність і конкурентоспроможність. Виявлено, що поліфонічний синтез традиційних виконавських канонів, інноваційних арт-технологій та міждисциплінарного менеджменту нівелює лінійні кризові деструкції епохи глобальних змін. Отримані дані підтверджують: художньо-освітній простір, що функціонує як відкрита нелінійна система, оперативно адаптується до соціокультурних викликів завдяки постійному оновленню внутрішніх інформаційно-сміслових зв'язків. Практичний складник результатів полягає у розробці та верифікації синергетичної моделі моніторингу якості освіти, яка базується на гнучких критеріях оцінювання творчої самопроєкції студентів. Зафіксовано якісне зростання показників адаптивності, креативної автономії та готовності майбутніх фахівців до міждисциплінарної колаборації в умовах глобалізованого арт-ринку. Сформульовано методичні рекомендації щодо проектування фрактальних навчальних програм, які дозволяють інтегрувати індивідуальні освітні траєкторії з вимогами сучасних міжнародних стандартів. Дослідження доводить, що синергетична оптимізація освітнього середовища забезпечує сталий розвиток вищих мистецьких навчальних закладів як автономних осередків культурного та наукового поступу.

Обговорення отриманих результатів крізь призму синергетичної парадигми засвідчує фундаментальне зміщення акцентів у розумінні природи якості вищої музичної освіти. На відміну від традиційних педагогічних підходів, які трактують якість як відповідність фіксованим інваріантним стандартам, синергетичний вимір дозволяє інтерпретувати її як динамічну флуктуацію художньо-освітнього простору. Отримані дані корелюють із положеннями сучасних досліджень про нелінійність соціокультурних процесів, проте специфікують їх у контексті мистецької підготовки [2; 3].

Це підтверджує, що в епоху глобальних змін спроби жорсткого алгоритмічного регулювання творчого навчання призводять до деструкції системи, тоді як стимулювання процесів самоорганізації та академічної свободи забезпечує її вихід на вищий рівень емерджентності та життєздатності.

Особливої уваги в процесі обговорення заслуговує питання співвідношення між національними мистецькими традиціями та уніфікованими вимогами глобального освітнього простору. Результати доводять, що розроблена синергетична модель моніторингу не нівелює етнокультурну ідентичність, а навпаки – використовує її як потужний внутрішній ресурс для саморозвитку системи. Фрактальний принцип побудови навчальних програм, який обговорюється в роботі, дозволяє поєднувати гнучкість індивідуальних траєкторій студентів із жорсткими рамками міжнародних кваліфікаційних стандартів. Це відкриває новий вектор у дискусії про подолання кризових явищ в освіті, зміщуючи фокус із зовнішнього адаптаційного тиску на внутрішній потенціал самооновлення вищих мистецьких навчальних закладів.

Водночас дискусійним залишається питання оптимізації управління параметрами порядку в такій відкритій системі, оскільки надмірна хаотизація освітнього середовища може посилити ризики втрати академічних стандартів академізму. Межі застосування синергетичних інструментів потребують чіткого регулювання, аби процеси самоорганізації не перетворилися на деструктивну ентропію. Обговорення цих аспектів вказує на те, що запропонована модель не є універсальною панацеєю, а вимагає високого рівня методологічної культури від викладацького та управлінського складу. Виявлені обмеження окреслюють перспективи подальших розвідок, спрямованих на пошук оптимального балансу між синергетичним хаосом творчого пошуку та організаційним порядком освітнього менеджменту.

Отже, можемо констатувати, що синергетичний вимір забезпечення якості вищої музичної освіти в епоху глобальних змін є безальтернативним методологічним базисом для переходу від репродуктивно-адміністративних моделей навчання до динамічних систем керованої самоорганізації. Доведено, що інтердисциплінарний синтез академічного мистецтва, цифрових технологій та сучасного арт-менеджменту активізує внутрішні ресурси самооновлення художньо-освітнього простору, продукуючи емерджентний ефект у вигляді формування професійно лабільного, конкурентоспроможного та здатного до соціокультурної самопроекції фахівця. Упровадження розробленої фрактальної

моделі моніторингу та гнучких траєкторій навчання засвідчило можливість ефективного балансування між збереженням національних мистецьких традицій та інтеграцією в глобальний освітній контекст, що мінімізує ентропійні ризики та гарантує сталий інноваційний розвиток вищої мистецької школи.

Література:

1. Белова Н. В. [Синергетичний підхід як методологічний концепт музично-педагогічної освіти](#). *Наукові записки [Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського]*. Серія: Педагогічні науки. 2023. Вип. 1. С. 12–19. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2019-3-19>
2. Забезпечення якості вищої освіти в Україні : навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / А. Бутенко, О. Єременко, О. Книш, А. Сурай, О. Требенко. Київ : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2025. 76 с. URL: naqa.gov.ua (дата звернення: 10.03.2026).
3. Козир О.М. Системно-синергетичний підхід до формування готовності майбутніх учителів музики та хореографії до саморегуляції виконавської діяльності. *Мистецька освіта: теоретико-методологічні та практичні аспекти* : зб. наук. пр. 2026. № 4. С. 45–53.

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УРОКІВ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» ЩОДО ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Лоюк Оксана Вікторівна

Кандидат педагогічних наук, доцент
(Уманський національний університет)

Соціальний досвід дитини формується під впливом усієї сукупності соціальних інститутів, таких як сім'я, школа, позашкільні освітньо-виховні установи, засоби масової інформації тощо. Проте саме школа є тим середовищем, де найбільш цілеспрямовано передається соціальний досвід, створюються необхідні умови для самореалізації та саморозвитку, самоактуалізації в близькому оточенні й самовиховання у напрямку, що відповідає суспільним потребам. Тут активно сприяють інтелектуальному, емоційному, моральному, культурному, фізичному та іншим аспектам розвитку особистості. Процес навчання в школі включає здобуття дитиною не лише академічних знань та навичок, потрібних для їх опанування та практичного застосування, а й соціальних знань, умінь і навичок. Ці елементи допомагають систематизувати соціальний досвід, отриманий дитиною поза навчальними рамками, й сприяють ефективнішому засвоєнню соціальних норм, ролей, установок і цінностей.

Досвід соціальний – «сукупність практично набутих соціальними суб'єктами (індивідами, групами, класами, народами, націями) у процесі їх взаємодії знань, умінь, навичок, звичок, звичаїв, норм, традицій, які слугують опертям для практичного життя цих суб'єктів засобами раціоналізації та оптимізації їх взаємодії і взаємовідносин» [1].

Формування пов'язують зі змінами, вдосконаленням, які відбуваються не в умовах пристосування суб'єкта до вимог середовища, а в умовах постійної його творчої активності, спрямованої на перетворення і середовища, і самого себе. Завданнями педагогічного впливу Р. Скірко вбачає не у прямому впливі на особистість з метою досягнення певних результатів, а в створенні необхідних умов для самопізнання, саморозвитку, самотворення, самовиховання [3, с. 595].

Формування соціального досвіду молодших школярів – це організована сукупність різних форм навчально-виховної діяльності, яка вимагає постійного самовдосконалення особистості, розвиток комунікативного потенціалу дитини як соціально мобільної, компетентної особистості.

Під опануванням людиною соціального досвіду мається на увазі сприйняття соціальних взаємовідносин та спільної з соціумом діяльності, накопичення, подальше осмислення та збагачення отриманого багажу. На основі цього багажу будуються, а потім удосконалюються та переглядаються вміння та навички. Цей багатокомпонентний процес і є опанування соціального досвіду. Тож завдання педагогів – створення педагогічного середовища, яке сприятиме не лише емпіричному отриманню учнями значних обсягів інформації про способи та

правила взаємовідносин з людьми, але й ефективному засвоєнню та переосмисленню ними отриманих знань.

Інтегрований курс «Я досліджую світ» – «навчальний предмет, спрямований на формування у молодших школярів цілісного уявлення про світ через опанування змісту природничої, громадянської та історичної, соціальної та здоров'язбережувальної, технологічної, інформатичної, математичної, мовно-літературної освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти» [2, с. 32].

Навчальний предмет «Я досліджую світ» у початковій школі забезпечує соціально-особистісний розвиток учнів на основі ознайомлення їх із навколишнім світом. Основна мета предмета – формування важливих для життя знань, умінь, навичок, способів практичної діяльності в системі «людина – суспільство – природа», що забезпечують успішне функціонування учнів в основних сферах життєдіяльності.

Педагогічний потенціал уроків інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у формуванні соціального досвіду молодших школярів є надзвичайно суттєвим, оскільки цей курс сприяє розвитку цілісного бачення світу і соціальної взаємодії через різноманітні форми навчання. Курс передбачає інтеграцію знань з природничих, соціальних, культурних та інших сфер життя, що робить його ідеальним для формування важливих соціальних навичок. Основні аспекти педагогічного потенціалу цього курсу:

1. *Розвиток комунікативних навичок.* Уроки інтегрованого курсу сприяють розвитку здатності дітей спілкуватися, висловлювати свої думки і слухати інших. Це досягається завдяки груповим обговоренням, дискусіям, роботі в парах та групах. У процесі спільного дослідження діти вчаться будувати аргументовані висловлювання, поважати інші думки, домовлятися та співпрацювати для досягнення спільної мети.

2. *Формування навичок роботи в команді.* Інтегрований підхід до вивчення курсу «Я досліджую світ» передбачає реалізацію завдань, в ході виконання яких учні мають об'єднувати зусилля для виконання спільних проєктів або розв'язання практичних задач. Це допомагає формувати навички співпраці, розподілу ролей та відповідальності, що є основою для розвитку соціальних відносин.

3. *Формування соціальної відповідальності.* Завдяки темам, пов'язаним із соціальними проблемами, культурними і природними аспектами навколишнього світу, діти вчаться усвідомлювати свою роль у суспільстві та відповідальність за свої вчинки.

4. *Моральне виховання та емоційний інтелект.* Завдяки темам, що охоплюють різні аспекти життя, такі як дружба, взаємодопомога, піклування про інших, діти отримують можливість розвивати емпатію, співчуття та моральні цінності. Це особливо важливо для соціалізації, адже сприяє формуванню позитивної поведінки, вміння розв'язувати конфлікти та будувати здорові стосунки з іншими.

5. *Ознайомлення з соціальними ролями та нормами.* Курс «Я досліджую світ» знайомить дітей із різноманітними соціальними ролями (громадяни, друзі, члени

сім'ї, учні) та нормами поведінки в суспільстві. Це допомагає їм зрозуміти, як функціонує суспільство, і як кожен може сприяти його розвитку.

6. *Інтерактивні методи навчання.* Уроки курсу передбачають використання інтерактивних методів навчання, таких як ігрові методи, проєктні роботи, рольові ігри. Це дозволяє дітям активно долучатися до процесу навчання, що сприяє кращому засвоєнню соціальних навичок, оскільки в таких умовах діти вчаться взаємодіяти в реальних чи змодельованих соціальних ситуаціях.

7. *Формування ціннісних орієнтацій.* Через дослідження різних аспектів навколишнього світу і соціального життя, діти вчаться цінувати природу, людей, культурне різноманіття та історію. Вони засвоюють такі цінності, як толерантність, взаємоповага, соціальна справедливість, що допомагає їм формувати гармонійні соціальні відносини.

Таким чином, інтегрований курс «Я досліджую світ» є потужним інструментом у формуванні соціального досвіду у молодших школярів. Він сприяє дітям краще зрозуміти себе та навколишній світ, навчатися взаємодіяти з іншими, будувати соціально відповідальні стосунки, а також розвивати моральні цінності та емоційний інтелект, що є основою для їхньої успішної соціалізації в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Досвід соціальний. Соціологія. Короткий енциклопедичний словник. 2020. URL: <https://subjectum.eu/sociology/dict/121.html> (дата звернення: 29.12.2025).
2. Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» : навчально-методичний посібник / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: Т. Я. Грітченко, О. В. Лоюк. Умань : Візаві, 2021. 583 с.
3. Скірко Р. Л. Формування соціального досвіду майбутніх педагогів в умовах вищого навчального закладу. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* 2013. Вип. 30. С. 595–599.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕХАТРОННОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Онищенко Сергій Вікторович,
кандидат педагогічних наук, доцент
(Бердянський державний педагогічний університет)

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується стрімким впровадженням цифрових технологій, автоматизації виробництва, робототехніки та систем штучного інтелекту. У цих умовах особливого значення набуває мехатроніка як міждисциплінарна галузь, що поєднує механіку, електроніку, комп'ютерні технології, автоматизацію та програмування. Відповідно, зростає потреба у висококваліфікованих фахівцях, здатних працювати з інтелектуальними технічними системами, автоматизованими виробничими комплексами та роботизованими платформами.

Для України розвиток мехатронної освіти є стратегічно важливим напрямом модернізації технічної освіти та промисловості. Сучасні тенденції цифрової трансформації, інтеграція до європейського освітнього простору та необхідність відновлення промислового потенціалу держави потребують оновлення системи підготовки інженерних кадрів. Саме мехатронна освіта здатна забезпечити формування фахівців нового покоління, які володіють комплексними знаннями та навичками в галузі інженерії й цифрових технологій.

Науковці зазначають, що сучасна підготовка інженерів-мехатроніків базується на інтеграції кількох інженерних напрямів – механічної, електричної, електронної інженерії та автоматизації, що формує новий тип міждисциплінарної освіти [5].

Мехатронна освіта є одним із найперспективніших напрямів технічної підготовки фахівців у ХХІ столітті. Її головна особливість полягає у поєднанні фундаментальної інженерної підготовки з сучасними цифровими технологіями, системами автоматичного управління та робототехнікою.

Мехатроніка виникла як результат інтеграції кількох науково-технічних галузей. Вона охоплює:

- механіку;
- електроніку;
- мікропроцесорну техніку;
- інформаційні технології;
- програмування;
- автоматизовані системи управління;
- робототехніку.

Сучасний інженер-мехатронік повинен володіти комплексом професійних компетентностей: від проектування механічних систем до створення програмного забезпечення для керування роботизованими комплексами. Саме тому мехатронна освіта ґрунтується на міждисциплінарному підході та практико-орієнтованому навчанні.

Важливим чинником розвитку мехатронної освіти є глобальна автоматизація виробництва та впровадження концепції Industry 4.0. Інтелектуальні виробничі системи, роботизовані лінії та цифрові платформи потребують фахівців нового типу, здатних працювати в умовах високотехнологічного середовища.

У сучасних умовах українська промисловість також поступово переходить до цифрових моделей виробництва. Це зумовлює потребу в модернізації системи технічної освіти та адаптації освітніх програм до сучасних вимог ринку праці.

Однією з ключових тенденцій розвитку мехатронної освіти в Україні є цифровізація навчального процесу. Використання сучасних інформаційних технологій, віртуальних лабораторій, систем дистанційного навчання та цифрових платформ значно розширює можливості професійної підготовки майбутніх інженерів.

Дослідники наголошують, що цифрове освітнє середовище стає стратегічним інструментом розвитку сучасної технічної освіти [3]. Використання цифрових технологій дозволяє студентам працювати з програмними симуляторами, моделювати роботу мехатронних систем та набувати практичних навичок навіть у дистанційному форматі.

Суттєвий вплив на розвиток мехатронної освіти має і концепція дуальної освіти, яка передбачає поєднання навчання у закладі освіти з практичною підготовкою на підприємствах. Такий підхід сприяє формуванню професійних компетентностей, адаптації студентів до реального виробництва та підвищенню конкурентоспроможності випускників на ринку праці [4].

Важливою тенденцією є також інтеграція української технічної освіти до європейського освітнього простору. Це передбачає:

- оновлення освітніх програм;
- впровадження компетентнісного підходу;
- академічну мобільність;
- міжнародну співпрацю;
- гармонізацію стандартів технічної освіти.

Науковці зазначають, що модернізація технічної освіти в Україні повинна враховувати європейські освітні стандарти та сучасні потреби високотехнологічного виробництва.

Одночасно спостерігається активний розвиток робототехніки, який безпосередньо впливає на мехатронну освіту. Робототехнічні системи дедалі ширше використовуються в промисловості, медицині, оборонній сфері та логістиці. У зв'язку з цим зростає потреба у фахівцях, здатних проектувати та обслуговувати інтелектуальні технічні системи [2].

Попри значні перспективи, розвиток мехатронної освіти в Україні супроводжується низкою проблем. Однією з головних є недостатнє матеріально-технічне забезпечення закладів освіти. Багато університетів не мають сучасного обладнання, роботизованих комплексів та лабораторій, необхідних для якісної практичної підготовки студентів.

Суттєвою проблемою є також недостатній рівень фінансування технічної освіти та повільне оновлення освітніх програм відповідно до вимог сучасного ринку праці. Частина навчальних курсів залишається теоретично орієнтованою та недостатньо інтегрованою з практичними потребами промисловості.

Дослідники професійної освіти підкреслюють, що система технічної освіти України потребує комплексного реформування та активного впровадження інноваційних технологій навчання [1].

Ще однією проблемою є дефіцит викладачів, які мають практичний досвід роботи з сучасними мехатронними системами, програмованими контролерами та робототехнічними платформами. Умови стрімкого розвитку технологій вимагають постійного професійного розвитку педагогічних кадрів.

Важливим викликом залишається і трудова міграція молодих спеціалістів. Через високий попит на інженерів-мехатроніків у країнах ЄС значна частина випускників прагне працевлаштуватися за кордоном.

Попри наявні труднощі, перспективи розвитку мехатронної освіти в Україні залишаються значними. Одним із найважливіших напрямів є створення сучасних STEM-центрів, інженерних лабораторій та навчально-практичних комплексів на базі університетів і коледжів.

Перспективним напрямом є використання технологій штучного інтелекту, цифрових двійників, інтернету речей та хмарних платформ у освітньому процесі. Це дозволяє створювати інтерактивне освітнє середовище та забезпечує підготовку фахівців відповідно до сучасних міжнародних стандартів.

Важливе значення має розвиток партнерства між закладами освіти та промисловими підприємствами. Співпраця університетів із роботодавцями сприяє:

- оновленню навчальних програм;
- організації стажувань;
- проведенню практичних занять;
- створенню спільних лабораторій;
- працевлаштуванню випускників.

Особливо актуальним є розвиток мехатронної освіти для післявоєнного відновлення України. Відбудова промисловості, транспортної інфраструктури, енергетичних систем та оборонного комплексу потребуватиме великої кількості висококваліфікованих інженерів.

Крім того, розвиток мехатроніки сприятиме інноваційному розвитку держави, підвищенню конкурентоспроможності української промисловості та інтеграції України у світовий технологічний простір.

Отже, мехатронна освіта є одним із ключових напрямів модернізації технічної освіти України в умовах цифрової трансформації суспільства та розвитку високотехнологічного виробництва. Вона забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних працювати з сучасними автоматизованими та роботизованими системами.

Основними тенденціями розвитку мехатронної освіти є цифровізація освітнього процесу, інтеграція до європейського освітнього простору, розвиток дуальної освіти та впровадження STEM-технологій. Водночас існують проблеми, пов'язані з недостатнім фінансуванням, матеріально-технічною базою та кадровим забезпеченням.

Перспективи розвитку мехатронної освіти в Україні пов'язані з модернізацією освітньої інфраструктури, активною співпрацею з промисловістю, використанням цифрових технологій та формуванням інноваційного освітнього середовища. Саме мехатронна освіта може стати важливим чинником технологічного розвитку та економічного відновлення України.

Список використаних джерел:

1. Гребень С. Проблеми та перспективи розвитку професійної технічної освіти в Україні. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. № 3 (63). С. 125–130. URL : DOI : <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-125-130> (дата зверення 24.05.2026.).

2. Ендеберя І., Герасимова Т. Розвиток робототехніки в Україні : економічні виклики та перспективи. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2026. № 1 (81). С. 157–164. URL : DOI : <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2026-81-157-164> (дата зверення 24.05.2026.).

3. Слободянюк Л.В. Освітньо-цифрове середовище закладів фахової передвищої освіти : сучасні виклики та перспективи. *Імідж сучасного педагога*. 2026. Випуск 2 (227). С. 88–92. URL : DOI : [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-2\(227\)-88-92](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-2(227)-88-92) (дата зверення 24.05.2026.).

4. Яковчук О. Перспективи розвитку дуальної системи здобуття вищої освіти в Україні. *Молодь і ринок*. 2019. № 2 (169). С. 111–116. URL : DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.162831> (дата зверення 24.05.2026.).

5. Yevhenii O. Modlo, Serhiy O. Semerikov, Ekaterina O. Shmeltzer. Modernization of Professional Training of Electromechanics Bachelors : ICT-based Competence Approach. *CEUR Workshop Proceedings*. 2018. Vol. 2257. Pp. 148-172. URL : DOI : <https://doi.org/10.48550/arXiv.1807.00803> (дата зверення 24.05.2026.).

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА УКРАЇНИ НА ЗЛАМІ ТИСЯЧОЛІТЬ:
ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО КОДУ В УМОВАХ КУЛЬТУРНОЇ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Філяк Роман Васильович,

аспірант, старший викладач кафедри музичного мистецтва
(Мукачівський державний університет)

Розвиток української мистецької освіти на зламі тисячоліть відбувається в умовах гострого протистояння між уніфікуючим тиском культурної глобалізації та потребою збереження національної ідентичності. На сучасному етапі заклади художньої, музичної та театральної освіти переходять від класичного відтворення традицій до модернізації та інтеграції у світовий соціокультурний простір. Проте цей процес створює загрозу втрати унікальних етнокультурних маркерів, автентичних методик навчання та тяглості національних мистецьких шкіл. У зв'язку з цим виникає гостра потреба дослідити, як українська професійна освіта може адаптуватися до глобальних стандартів і водночас залишатися надійним гарантом збереження та трансляції національного культурного коду.

Для розв'язання поставлених завдань у дослідженні застосовано комплексний взаємопов'язаний інструментарій, що базується на принципах об'єктивності, системності та історизму. Теоретико-методологічною основою роботи слугують компаративний метод, який дозволив порівняти вітчизняні освітні стратегії зі світовими трендами, та історико-культурний метод, за допомогою якого простежено еволюцію мистецької освіти України на зламі тисячоліть. Завдяки системно-структурному підходу національний код та мистецьку освіту розглянуто як цілісні, взаємозалежні елементи загальнокультурного простору. Також використано метод термінологічного аналізу для уточнення змісту понять «національний код» та «культурна глобалізація» у педагогічному контексті.

Емпіричний складник методології базується на аналізі нормативно-правової бази, сучасних освітньо-професійних програм та практичного досвіду українських мистецьких закладів вищої освіти. Застосування методів узагальнення та моделювання дало змогу виокремити деструктивні й позитивні чинники впливу глобалізації на навчальний процес. На основі методу прогнозування було обґрунтовано оптимальні моделі розвитку художньої освіти, що забезпечують синергію етнокультурних традицій та світових інновацій. Такий інтегрований підхід забезпечив всебічність розкриття теми та обґрунтованість сформульованих у роботі висновків.

У результаті комплексного теоретичного та практичного аналізу було встановлено, що мистецька освіта України на зламі тисячоліть трансформувалася у динамічну систему, яка одночасно підпорядковується законам глобального освітнього простору та виконує функцію захисту національної ідентичності. Дослідження засвідчило, що культурна глобалізація не лише створює уніфікаційні загрози, але й відкриває нові канали для трансляції українського

культурного коду на світовій арені. Ключовим художньо-педагогічним завданням сучасності визначено перехід від ізоляційного збереження традицій до їхньої активної інтеграції в актуальні світові соціокультурні практики.

Аналіз понятійного апарату дозволив дефініювати «національний код» у структурі мистецької освіти як генетично визначену та історично сформовану систему ментальних, образно-стилістичних і ціннісних орієнтирів, що передаються через специфічні академічні та народні методиками навчання [1, с. 4]. Доведено, що цей код фіксується унікальними регіональними виконавськими школами, автентичними техніками образотворчого мистецтва та національним репертуарним фондом. У процесі дослідження виокремлено критичну точку вразливості цього коду перед тиском масової глобальної культури, що вимагає негайного оновлення дидактичного інструментарію [3, с. 25].

У ході дослідження було детально класифіковано чинники впливу глобалізації на вітчизняні художньо-освітні інституції, розподіливши їх на деструктивні та стимулювальні [2, с. 48]. До негативних факторів віднесено загрозу розмивання національних стильових маркерів під впливом західних комерціалізованих стандартів та відтік молодих талантів за кордон. До позитивних – розширення академічної мобільності, доступ до міжнародних грантових програм та можливість верифікації українського мистецтва у світовому контексті [4, с. 115]. Це дозволило спростувати гіпотезу про виключно руйнівну дію глобалізаційних процесів.

Важливим результатом роботи стало обґрунтування концепції етнокультурного інноваційного навчання, яка базується на синергії традиції та модерну. Запропонована модель передбачає не пасивне копіювання зразків минулого, а їхню концептуальну реінтерпретацію через призму сучасного художнього мислення. У межах цієї концепції розроблено рекомендації щодо гнучкого оновлення варіативних компонентів навчальних планів, що дозволяє оперативно реагувати на технологічні виклики суспільства без втрати ментальної першооснови вітчизняного мистецтва.

На основі проведеного аналізу нормативно-правової бази та практичного досвіду вищів було сформульовано комплекс стратегічних рекомендацій для оптимізації управління мистецькою освітою. Наголошено на необхідності посилення державно-приватного партнерства в креативних індустріях та розширення лінійки інтеграційних зв'язків між академічною наукою і арт-ринком. Доведено, що фінансова та інституційна автономія навчальних закладів є важливою передумовою для створення автентичних, але водночас конкурентоспроможних на світовому рівні освітніх продуктів.

Таким чином, мистецька освіта України на зламі тисячоліть успішно виконує свою стратегічну місію, виступаючи головним інструментом збереження культурного суверенітету держави в умовах глобалізаційного тиску. Сформовані у роботі висновки розширюють теоретичні уявлення про механізми взаємодії глобального та локального в освітньому просторі. Практична цінність одержаних результатів полягає у можливості їх безпосереднього використання для

коригування стандартів вищої мистецької освіти та розробки нових навчально-методичних комплексів.

Література:

1. Бучма-Бернацька О. Є. Мистецька освіта як чинник розвитку української культури. *Культура і сучасність*. 2025. № 5 (13). С. 3–8.
2. Гузь А. В. Мистецька освіта України в контексті сучасних глобальних перетворень світу. *Глобальний світ і Україна: сучасні виклики та пошук відповідей* : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 2025 р.). Київ : КиМУ, 2025. С. 45–49.
3. Мистецька освіта в умовах глобалізації та культурних трансформацій сучасності / О. П. Афоніна та ін. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2023. № 1. С. 23–28.
4. Шрамко О. Глобалізація освіти: мистецтво як гарант збереження ідентичності. *Актуальні проблеми духовності* : зб. наук. праць. 2024. Вип. 25. С. 112–120.

PHILOLOGY AND JOURNALISM

ДУХОВНИЙ ВИМІР АГАПЕ В ДРАМІ «КАМІННИЙ ГОСПОДАР»
ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Компанієць Вікторія Олександрівна

Навчально-науковий інститут української філології та журналістики
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
м. Кам'янець-Подільський, Україна

Постановка проблеми. У світовій культурі тема кохання посідає одне з центральних місць, адже вона відображає не лише внутрішній емоційний світ людини, а й моральні, духовні та соціальні аспекти її буття. Особливого значення проблема кохання набуває у творчості Лесі Українки, де це почуття постає як складний духовний вибір, нерозривно пов'язаний із жертвністю особистості.

Актуальність дослідження. Особливого значення набуває аналіз мотивів любові та жертвності у творі, адже саме вони дозволяють глибше розкрити авторську концепцію людини та специфіку модерністського переосмислення традиційного сюжету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження феномену агапе здійснили С. Клімань [1], Ю. Ковальчук [2], Н. Павленко [4] та Дені де Ружмон [5]. У наукових працях автори розглядають любов як форму відповідальності, духовного діалогу, морального вибору та важливу категорію західної філософської й культурної традиції. Ці дослідження створюють теоретичне підґрунтя для аналізу мотивів кохання і жертвності у драмі «Камінний господар».

Метою статті є дослідження мотивів кохання та жертвності у поетичній драмі «Камінний господар», визначення їхньої ролі у розкритті характерів персонажів та ідейно-філософського змісту твору.

Виклад основного матеріалу. У філософській та християнській традиції особливого значення набуває поняття агапе – жертвної, духовної любові, яка виявляється у самовідданості, милосерді та внутрішній готовності жертвувати собою заради іншого. Зокрема, Юлія Ковальчук зазначає: «Духовна любов, нейтралізуючи зацикленість на собі, відкриває перед людиною страждання всього, що “за нею”, від усвідомлення своєї минучості. Співчуваючи всьому, співстраждаючи, людина відкриває у собі любов до всього, отримуючи у відповідь любов до себе, тим самим усвідомлюючи, що вона не одна» [2, с. 39]. Це твердження підтверджує думку про те, що справжнє кохання виходить за межі особистих бажань та егоїзму, перетворюючись на духовний зв'язок, який формує внутрішню зрілість людини.

У поетичній драмі Камінний господар особливої уваги заслуговує образ Долорес, яка є символом жертвності та духовної відданості. Її кохання позбавлене прагнення влади чи особистої вигоди, натомість сповнене терпіння, співчуття й готовності до самопожертви заради іншої людини. Героїня

підкреслює чистоту свого почуття і його моральну природу: «Кохання в мене в серці, наче кров у чаші таємничій святого Грааля... Я наречена, і ніхто не може мене зламати, навіть дон Жуан. Я вірна» [3, с. 79]. У цьому контексті Долорес наголошує на внутрішній стійкості свого почуття: «Анно, то не палац! Кохання в мене в серці, наче кров у чаші таємничій святого Грааля» [с. 79]. Також у діалозі з Анною розкривається її уявлення про духовну чистоту й відданість, що протиставляється легковажному ставленню до почуттів: «Я йшла від нього зовсім додому... Такого ж, як була» [3, с. 79]. Через ці висловлювання Долорес постає як носій ідеї духовного кохання, що ґрунтується не на пристрасті, а на вірності, самопожертві та внутрішній цілісності особистості.

Водночас у драмі Камінний господар любов постає надзвичайно складним і багатовимірним почуттям, у якому поєднуються духовне піднесення, моральне випробування та внутрішня трагедія особистості. Для героїв твору кохання не є лише сферою емоційного переживання чи романтичного захоплення—воно перетворюється на визначальний духовний вибір, що впливає на людську долю, формує світогляд і розкриває справжню сутність людини.

Героїня наголошує на неможливості досягнути справжнє почуття лише словами: «Словами серденько не одуриш... Мене ж серце тільки мрія в'яже. Такими нареченими є ми...» [3, с. 79]. Для Долорес кохання стає своєрідним моральним ідеалом, який підносить людину над буденністю та відкриває їй шлях до духовного очищення.

Любов у сприйнятті героїні набуває майже містичного змісту, адже вона ґрунтується не на земному володінні чи прагненні особистого щастя, а на духовній єдності та готовності до самопожертви. Тому почуття Долорес має трагічний характер: воно не приносить гармонії, а стає джерелом внутрішнього болю, очікування й страждання.

Донна Анна прагне влади й утвердження власної волі, тоді як Долорес уособлює жертвну й духовну любов. Вона не намагається втримати Дон Жуана, а здатна зректися власного щастя заради нього. Її слова: «Я вам прощаю за все, що ви...» [3, с. 120] – свідчать про щире прощення та самовідданість. Навіть Дон Жуан дивується глибині її почуття: «О ні, любов, ви в слові помилились! У серці сторонкім таке слово вродитись не могло» [3, с. 121]. На відміну від Донни Анни, яка прагнула підкорити Дон Жуана, Долорес змогла торкнутися його душі саме через жертвність і духовну відданість. Її любов наближається до стану агапе—найвищої форми любові, заснованої на самопожертві й безкорисливості. Тому, попри власні страждання, саме Долорес постає духовно найщасливішою героїнею твору, адже досягає любов як абсолютну моральну та духовну цінність.

Висновки. Отже, у драмі «Камінний господар» Леся Українка осмислює любов не лише як почуття, а як моральний і духовний вибір людини. Через образ Долорес авторка утверджує ідею жертвної любові, здатної до прощення, самозречення та внутрішньої відданості. На відміну від інших персонажів, героїня досягає духовної гармонії, оскільки її почуття наближається до стану агапе—найвищої форми безкорисливої любові. Саме тому образ Долорес набуває особливого філософського й морального значення у творі.

Список використаної літератури

1. Клімань С. Я. та Інший: любов як відповідальність у контексті діалогічності життя. *Проблеми гуманітарних наук*. 2015. Вип. 35. С. 42-52.
2. Ковальчук Ю. А. Трактуння любові як воскресіння в іншому у філософських рефлексіях М. де Унамуну. *Проблеми гуманітарних наук*. 2015. Вип. 35. С. 34-41.
3. Леся Українка. Зібрання творів у 12 томах. Том 6. Київ : Наукова думка, 1977. 416 с.
4. Павленко Н. Л. Ідея любові в історії західної філософії. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2022. Вип. 37. С. 86-93.
5. Любон і західна культура / Дені де Ружмон ; пер. з фр. Я. Тарасюк. Київ : Стилет і стилос, 2026. 304 с.

Modern Scientific Potential

Collection of abstracts

Responsible for computer typesetting – Serhii Onyshchenko

The authors are responsible for the selection, accuracy of the facts, quotations and other information

Printed from the original layout provided by the author

**DEL c.z. Strojírenská 38, 591 01 Žďár nad Sázavou,
CZECH REPUBLIC**